

ÜDY 3

ODY 3

EŞYA · ULUSLARARASI

ÜNİTE 8

CMR Sözleşmesi

Uluslararası karayolu eşya taşımacılığında
taşıyıcının sorumluluğu

🕒 Okuma süresi: 15 dakika

8,33
SDR/kg

BU ÜNİTEDE

Uluslararası karayolu eşya taşımasında taşıyıcının neden ve ne kadar sorumlu olduğunu, CMR belgesini ve CMR sigortasını öğreneceğiz. Sınavda **30-60 gün, 8,33 SDR ve 7-21 gün** rakamları mutlaka çıkar.

8.1 • NEDİR?

CMR ne zaman uygulanır?

CMR, uluslararası karayolu eşya taşımasında **gönderen, taşıyıcı ve alıcı** arasındaki sorumlulukları tek tip kurala bağlayan uluslararası sözleşmedir. Türkiye 1995'ten beri taraftır.

Karayoluyla

Ücret karşılığı

İki ayrı ülke

Biri akit ülke

Bu şartlar varsa tarafların uyruğu ve ikametgâhı önemli değildir; taşıtın **özmâl** olması da gerekmez.

⚠ DİKKAT EDİN

CMR **posta, cenaze ve ev eşyası (taşınma)** taşımalarında uygulanmaz.

8.2 · SEVK MEKTUBU

CMR belgesi

Taşıma sözleşmesi bir **sevk mektubu** (CMR belgesi) ile kayda geçer. Belge **3 nüsha** düzenlenir; gönderen ve taşıyıcı imzalar.

1. NÜSHA**Gönderen**

kendisinde kalır

2. NÜSHA**Alıcı**

yükle birlikte gider

3. NÜSHA**Taşıyıcı**

taşıyıcı saklar

AKILDA TUTUN

Sevk mektubu hiç yoksa, kaybolmuşsa ya da usule aykırıysa bile **sözleşme geçerlidir** ve CMR uygulanır.

Belgedeki bilgilerin doğruluğundan **gönderen** sorumludur. Elektronik CMR (e-CMR) uygulaması da giderek yaygınlaşıyor.

8.3 · TESLİM ALIRKEN

Taşıyıcı neyi kontrol eder?

- ◆ Parça sayısını ve üzerlerindeki **marka ve numaraları**
- ◆ Yükün ve ambalajın **görünürdeki durumunu**

Kontrol edemiyorsa ya da bir eksik görürse bunu gerekçesiyle birlikte sevk mektubuna **çekince** (ihtirazi kayıt) olarak yazar.

▲ DİKKAT EDİN

"Kontrol imkânı yoksa taşıyıcı sorumluluktan kurtulur, çekince yazmasına gerek yoktur" ifadesi **yanlıştır**.

EĞİTMEN NOTU

Sürücülerinize teslim alırken fotoğraf çekmelerini ve her eksikliği CMR'ye yazmalarını talimat olarak verin. Çekince yazılmamışsa yükün sağlam ve eksiksiz teslim alındığı kabul edilir.

8.4 · TASARRUF HAKKI

Yük yoldayken kim karar verir?

Gönderen, yük yoldayken taşımayı durdurmayı, teslim yerini değiştirmeyi ya da yükün başka bir alıcıya teslimini isteyebilir.

- ◆ Bu hak, sevk mektubunun ikinci nüshası alıcıya verildiğinde ya da sevk mektubuna yazılan notla **alıcıya geçer**.
- ◆ Talimatı uygulayan taşıyıcı, bu yüzden yaptığı masrafları geri isteyebilir.
- ◆ Çabuk bozulan mallarda taşıyıcı, talimat beklemeden malı satabilir.

8.5 · SORUMLULUK

Taşıyıcı neden sorumludur?

Taşıyıcı, yükü **teslim aldığı andan teslim edene kadar** kayıp, hasar ve gecikmeden sorumludur. Çalışanlarının ve yararlandığı kişilerin hareketlerinden **kendi hareketi gibi** sorumludur.

Genel kurtuluş

Zarar hak sahibinin kusurundan ya da talimatından, malın kendi kusurundan ya da önlenemeyen bir durumdan doğduysa

Kurtulamaz

Kusurlu taşıt: aracın arızası, kiralandığı kişinin hatası taşıyıcıyı kurtarmaz

8.6 · ÖZEL RİSKLER

Taşıyıcının sorumlu olmadığı hâller

- ◆ Anlaşılmiş ve CMR'ye yazılmış **açık (tentesiz) araç** kullanılması
- ◆ Yükleme, istif ya da boşaltmanın **gönderen ya da alıcı** tarafından yapılması
- ◆ **Ambalajın olmaması ya da kötü olması**
- ◆ Malın kırılma, paslanma, çürüme, fire gibi **doğal özelliğı**
- ◆ Paketlerdeki marka ve numaraların **yetersiz ya da hatalı** olması
- ◆ **Canlı hayvan** taşınması

 SINAVDA SORULUR

"Özel risk değildir" sorusunda doğru cevap: **yükün özelliğıne uygun yapılmış, anlaşmaya varılmış özel donanımlı taşıtla** taşıma.

8.7 · GECİKME VE KAYIP

Yük gelmezse ne zaman “kayıp” sayılır?

Durum	Yük kayıp sayılır
Teslim süresi kararlaştırılmış	Sürenin bitiminden itibaren 30 gün geçince
Teslim süresi yok	Taşıyıcının yükü almasından itibaren 60 gün geçince

Kayıp tazminatı ödendikten sonra yük bulunursa hak sahibi **1 yıl** içinde bilgilendirilmeyi isteyebilir; haber aldıktan sonra 30 gün içinde tazminatı iade ederek yükü geri alabilir.

AKILDA TUTUN

Gecikmede tazminat **taşıma ücretini (navlunu) geçemez.**

8.8 · TAZMİNAT

Ne kadar ödenir?

- ◆ Malın değeri, **taşınmak üzere teslim alındığı yer ve zamandaki** değeridir: önce borsa fiyatı, yoksa piyasa fiyatı, o da yoksa benzer malın değeri.
- ◆ Tazminat, eksik gelen **brüt ağırlığın kilogramı başına 8,33 SDR** ile sınırlıdır.
- ◆ Ayrıca taşıma ücreti, gümrük vergisi ve diğer masraflar (tam kayıpta tamamı, kısmi kayıpta oranı kadar) geri ödenir.
- ◆ Tazminata yıllık **%5 faiz** işler.

▲ DİKKAT EDİN

Zarar taşıyıcının **kastı** ya da kasta eşdeğer kusuruyla oluştuysa taşıyıcı 8,33 SDR sınırından yararlanamaz.

8.9 · İHBAR VE DAVA

Süreler ve mahkeme

Durum	Bildirim
Görünür kayıp ya da hasar	Teslim anında
Görünmeyen kayıp ya da hasar	Teslimden itibaren 7 gün (pazar ve resmî tatiller hariç), yazılı
Gecikme	Yük alıcıya bırakıldıktan itibaren 21 gün , yazılı

AKILDA TUTUN

Zamanaşımı **1 yıl**; kast ya da ağır kusurda **3 yıl**.

Dava açılabilir yerler: tarafların anlaştığı akit ülke; davalının ikametgâhı ya da işyerinin bulunduğu ülke; yükün **teslim alındığı** ya da **teslim edileceği** yer. Bunların dışında, anlaşma olmadan tarafsız bir ülkede dava açılmaz.

8.10 · RO-RO

Yük gemiye ya da trene binerse

Yüklü araç yolun bir kısmında gemiyle ya da trenle taşınsa bile, **yük araçtan boşaltılmadıkça** CMR uygulanmaya devam eder.

EĞİTMEN NOTU

Ro-ro hatlarında oluşabilecek hasarlar için poliçenizde **genel avarya** teminatı olup olmadığını kontrol edin. Gemide yaşanan bir kazada yük sahibi masrafa katılmak zorunda kalabilir.

8.11 • CMR SİGORTASI

Taşıyıcının sorumluluk sigortası

CMR sigortası

Taşıyıcının CMR'den doğan hukuki sorumluluğunu karşılar. Primi **nakliyecisi** öder; genellikle yıllık navlunun bir yüzdesi olarak hesaplanır.

Emtia (mal) sigortası

Malın kendisini korur; primi mal sahibi öder. Ödeme yapan şirket, kusurlu taşıyıcıya rücu edebilir.

- ◆ CMR sigortası bir **pasif** (sorumluluk) sigortadır; nakliyecinin sigortaladığı menfaat **yasal sorumluluğudur**.
- ◆ Mal sahiplerine ve **diğer taşımacılara** karşı sorumluluğu kapsar.
- ◆ Organizatör, ara taşımacı ve son taşımacı, yani zincirdeki **herkes** yaptırmalıdır.

8.12 · KAPSAM

CMR sigortası neyi öder?

Genellikle öder

Poliçe şartlarına uyulmuşsa taşıyıcının **kendi kusurundan** doğan hasar; mal bedeli, navlun ve masraflar; kurtarma ve savunma giderleri

Genellikle ödemez

Kasıt ve ağır kusur; **istiap haddini aşma**; ehliyetsiz ya da yetersiz sürücü

Emtia sigortasında teminat türleri

Teminat	Kapsam
Dar (kamyon klozu, ICC C)	Çarpma, devrilme, yanma gibi kaza riskleri
Geniş (ICC A, all risks)	Malın kendi ayıbı ve gecikme dışındaki tüm riskler
Ek teminat	Savaş, grev, lokavt, halk hareketleri

SIRADAKİ ADIM

Çalışmaya devam edin

ÜDY Dijital Eğitim Kitabı

Diğer ünitelere geçmek için dokununuz

ÜDY · ODY Deneme Sınavları

Kendinizi denemek için dokununuz

YENİ ÜMİT ÜST DÜZEY YÖNETİCİ KURSU

📍 Camlı Kahve Meydanı, Mareşal Çakmak, Bağcılar
Cd. No: 114/2, 34610 Güngören/İstanbul

☎️ (0212) 641 92 94

💬 WhatsApp: 0 530 957 79 13

SOSYAL MEDYA HESABIMIZ

📘 facebook.com/udybelgeleri

EĞİTMEN NOTU

Bu üniteyi tamamladınız. Sınav notlarınızı bir kez daha gözden geçirip deneme sınavıyla kendinizi ölçmenizi öneririz. Başarılar dileriz.